

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle komission kertomuksesta neuvostolle ja Euroopan parlamentille oliiviöljyn laatustrategiasta ja komission ehdotus neuvoston asetukseksi sekä asetusten 136/66/ETY ja (EY) N:o 1638/98 muuttamisesta tukijärjestelmän soveltamisen jatkamisen ja oliiviöljyn laatustrategian osalta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 21 päivänä joulukuuta 2000 tekemät ehdotukset Euroopan unionin neuvoston asetukseksi oliiviöljyalan yhteisestä markkinajärjestelystä ja Euroopan unionin neuvos-

ton asetukseksi sekä asetusten 136/66/ETY ja (EY) N:o 1638/98 muuttamisesta tukijärjestelmän soveltamisen jatkamisen ja oliiviöljyn laatustrategian osalta sekä ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2001

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Maatalousneuvos Esko Juvonen

ASIA

KOMISSION KERTOMUS NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE OLIIVIÖLJYN LAATUSTRATEGIASTA JA KOMISSION EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI JA ASETUSTEN 136/66/ETY JA (EY) N:O 1638/98 MUUTTAMISESTA TUKIJÄRJESTELMÄN SOVELTAMISEN JATKAMISEN JA OLIIVIÖLJYN LAATUSTRATEGIAN OSALTA

ASIAKIRJA

KOM (2000) 855 lopullinen

1. Yleistä

Oliiviöljyn markkinajärjestelyn voimassa oleva perusasetus on vuodelta 1966. Järjestelyn peruspiirejä ovat olleet tuotanto- ja kulutustuki, markkinointivuodeksi kerrallaan säädettävät hallinnolliset hinnat (tavoitehinta, edustava markkinahinta ja interventiohint), vientituki sekä erilaiset laadun parantamiseen ja kulutuksen lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet.

Maailmassa tuotettiin oliiviöljyä vuonna 1999 noin 2,3 milj. tonnia. Noin 1,85 milj. tonnia eli lähes 80 % tästä määrästä tuotettiin Euroopan unionissa.

EU:ssa Välimerenalueella on oliiviöljyn tuotannolla merkittävä sosiaalinen, ympäristöllinen ja taloudellinen vaikutus. Yhteisön oliiviöljyn tuottajavaltiot ovat suuruusjärjestyksessä Espanja, Italia, Kreikka, Portugali ja Ranska.

Oliiviöljyn kulutus EU:ssa on kasvanut viime vuosina, koska ei-tuottajamaat ovat lisääneet oliiviöljyn kulutusta. Tuotannon lisääminen on kuitenkin ohittanut kasvaneen kysynnän.

Yhteisön oliiviöljyntuottajat hallitsevat oliiviöljyn maailmanmarkkinoita ja määräävät markkinahintoja. Yhteisön tuotannolla on päärooli oliiviöljyn maailmanmarkkinahinnan vaihteluissa.

Yhteisön sääntöjä on muutettu jatkuvasti. Kolmenkymmenen toimintavuoden jälkeen järjestelmää ei vielä hallinnoida riittävän tehokkaasti ja luotettavasti. Petokset ovat olleet pitkään sektorin vitsauksena mm. kulu-

tustuen ja vientituen yhteydessä. Liikaa maksetun tuen takaisin perintä ei ole toiminut kuten olisi pitänyt.

Tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen (11/2000) mukaan jäsenvaltioiden olisi nopeutettava väärin maksettujen vientitukien perintää ja komission olisi tilien tarkastamis- ja hyväksymismenettelyjen yhteydessä varmistettava yhteisön taloudellisten etujen suojaaminen.

Komission ja tilintarkastustuomioistuimen julkaisemat kertomukset ovat vahvistaneet tarpeen muuttaa oliiviöljyn tukijärjestelmää perusteellisesti.

Sektorin toiminnan turvaamiseksi ja tuotannon kasvun hillitsemiseksi pitkällä aikavälillä marraskuussa 1998 otettiin käyttöön tulevaan reformiin liittyvät siirtymävaihejärjestelyt.

Niillä on tarkoitus keventää markkinajärjestelyä ja saada aikaan parempi tasapaino kysynnän ja tarjonnan välillä. Siirtymäkausi jatkuu lokakuuhun 2001, jolloin alaa tarkastellaan perusteellisesti uudistuksia varten. Tavoitteena on tehokkuuden ja kilpailukykyyn lisääminen alalla. Samoin lainsäädäntöä pyritään yksinkertaistamaan ja laatutietoisuutta lisäämään.

2. Komission ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Markkinajärjestelyssä on meneillään siirtymävaihe 1.11.1998—30.10.2001, jonka jälkeen on tarkoitus ottaa käyttöön uudistettu markkinajärjestely.

Komission piti näiden kolmen markkinointivuoden aikana kerätä ja arvioida tiedot, joita tarvitaan edellä mainitun yhteisen markkinajärjestelyn uudistusta koskevan, neuvostolle esitettävän ehdotuksen laatimiseksi markkinointivuonna 2000.

Yhteistä markkinajärjestelyä on voitu parantaa, mutta ensimmäisiltä kahdelta markkinointivuodelta saadut tiedot ja kokemukset eivät ole riittäviä, jotta komissio voisi tehdä perusteelliset ja lopulliset päätelmät rasvalaan yhteisestä markkinajärjestelystä, joka otetaan käyttöön 1 päivästä marraskuuta 2001.

Komissio esittää nykyisten siirtymäajan säännösten soveltamista markkinointivuoden 2002/2003 loppuun.

Komission mukaan tämä on tarpeen, jotta saataisiin markkinointivuodesta alkaen 1998/99 toteutettujen toimenpiteiden kaikki tulokset ja jotta alaa koskevia tietoja ja arvioita voitaisiin syventää.

Laatustrategiaan liittyvät ovat tarkasteltavia näkökohtia:

- oliivien laatu ja oliiviöljyn tuotannon laadun parantamista koskevat nykyiset ohjelmat, oliiviöljyn tuotantoon liittyvät ympäristönäkökohdat, mukaan luettuina puristamoiden sivutuotteet

- oliiviöljyjen luokittelu hajuttomaan oliivilamppuöljyyn, puhdistettuun öljyyn ja uutettuun oliiviöljyyn ja erityisesti super-ekstra-neitsytoliiviöljyluokan käyttöönotto

- oliiviöljyjen luokittelua ja valvontaa koskevien määritysmenettelyjen parantaminen, alkuperän määrittelyä ja pakkausmerkintöjä koskevat näkökohdat, oliivi- ja siemenöljyjen seokset, jäljitettävyyden ja laadun varmentaminen ja laadun valvonnan parantaminen.

3. Ehdotuksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Komission rahoitus selvityksen mukaan oliiviöljysektorin määrärahat ovat nykyisellään yhteensä 2336 milj. euroa vuodessa (TAE). Siirtymäkauden soveltamisen jatka-

minen vielä kahdella markkinointivuodella ei vaikuta menoarvion laskutapaan eikä muuta nykytilannetta rahoituksen osalta.

3.2. Hallinnolliset ja organisatoriset vaikutukset

Ehdotuksen toteutuessa tuottajamaissa muutetaan oliiviöljyjen ja uutettujen oliiviöljyjen luokittelua sekä toimijoiden organisaatiota ja toimintaa.

3.3. Lainsäädännölliset vaikutukset ja oikeudellisten näkökohtien arviointi

Ehdotuksien sisältämät asiat ovat sellaisia, että ne on saatettava eduskunnan tietoon sen mahdollista lausuntoa varten. Lainsäädäntömuutokset yhteisötasolla on sisällytetty tässä selostettuihin ehdotuksiin. Toteutuessaan ehdotukset eivät aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

3.4. Ehdotuksen käsittelyvaiheet EY:n toimielimissä

Komissio antoi ehdotuksensa 21.12.2000 ja ehdotusta on käsitelty 22.1.2001 neuvoston työryhmässä. Komissio esitteli sen neuvostossa 29.1.2001.

3.5. Kansallinen käsittely ja valtioneuvoston kanta

Ehdotusta on käsitelty 11.1.2001 EU-asiain komitean alaisessa maatalous- ja metsäpolitiikkajaostossa sekä 19.1.2001 EU-ministeri-valiokunnassa.

Suomi voi kannattaa komission esitystä markkinajärjestelyn uudistamisen siirtämisestä markkinointivuoden 2002/2003 loppuun.

Laatustrategian osalta Suomi kannattaa oliiviöljyn laatutekijöiden ja -standardien sekä sääntöjen parantamista. Uusien standardien tulisi olla yksinkertaisia ja läpinäkyviä. Uuden laatustrategian tulisi olla budjettineutraali.